

№ 28.

Warszawa, dn. 9 lipca 1932 r.

Ogóln. zbioru № 535.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych—Wiceprezes Rady Związku inż. S. J. Okolski.
Redaktor odpowiedzialny inż. Maurycy Chorzewski.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Traugutta 4, tel. 714-26. Adres telegr.: „Metalowcy — Warszawa“.

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju: zł 5 kwartalnie. Numer pojedynczy gr. 50.

Członkowie Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych otrzymują „PRZEMYSŁ METALOWY” bezpłatnie.

TREŚĆ NUMERU: *Sprostowanie. — Ulgi celne. — Wykazy wynagrodzeń wypłacanych pracownikom. — Fundusz im. Piotra Drzewieckiego. — Odsetki zwłoki w Kasach Chorych. Niezwykłe znamienne choć spóźniony wyrok Najwyższego Trybunału Administracyjnego. — Bank Gospodarstwa Krajowego w 1931 r. — W sprawie nadmiernych wynagrodzeń. — Wiadomości z zagranicy. — Z prasy polskiej. — Ofiary. — Ceny. — Patenty.*

SPROSTOWANIE.

Skutkiem nieuwagi przy przedrukowaniu w № 28 „Przemysłu Metalowego” z r. b. rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 21 czerwca 1932 r. o ograniczeniu nadmiernych wynagrodzeń w przedsiębiorstwach (Dz. Ust. № 52 poz. 496 z r. b.), zostało zniekształcone brzmienie pierwszego ustępu artykułu 3-go rozporządzenia. Ustęp ten powinien brzmieć jak następuje:

Art. 3. Ograniczenie wynagrodzenia następuje na podstawie decyzji organu zarządzającego przedsiębiorstwa bądź z inicjatywy własnej tego organu, bądź też na wniosek, zgłoszony na piśmie do zarządu lub rady nadzorczej, choćby jednego członka zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej.

W art. 14-ym zamiast „mocy obowiązkowej” powinno być „mocy obowiązującej”.

ULGI CELNE.

W № 55 „Dziennika Ustaw R. P.” z d. 30 czerwca r. b. ukazało się rozporządzenie Ministrów Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dnia 28 czerwca 1932 r. prołagujące ulgi celne od dnia 1 lipca r. b. na dalsze sześć miesięcy t. j. do dnia 31 grudnia 1932 r.

Z artykułów interesujących przemysł metalowy przetwórczy, rozporządzenie obejmuje:

Pozycja taryfy celnej	Nazwa towaru	Cło ulgowe w %/%, cła normalnego (autonomicznego)
z 71 z p. 2	Granit zmielony, również zespolony w grudki lub w płatki, do celów przemysłowych — za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu	35.—

z 140 z p. 8 i Uwaga 5	Stal taśmowa hartowana o wytrzymałości powyżej 70 kg na 1 mm ² do wyrobu piłek — za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu	50.—
z 140 z p. 8 i Uwaga 1	Bednarka i blacha na zimno walcowane o grubości 0,15 mm do 0,17 mm do wyrobu kółek do obuwia — za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu	30.—
z 143 z p. 3 c	Blacha aluminiowa o grubości 0,1 mm i mniej do wyrobu folji aluminiowej — za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu	10.—
z 148 z pp. 2 a i 3 a	Przybory i wyroby z metali szlachetnych, wymienionych w poz. taryfy celnej 148 p. 1 a, do celów naukowych i technicznych — za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu	bez cła
z 148 z p. 5	Drut srebrny specjalny t. zw. topikowy do wyrobu bezpieczników — za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu	20.—
z 150 z p. 4 a i b	Walce utwardzane o średnicy 850 mm i wyżej dla hut — za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu	20.—
z 152 z p. 1 a	Walczaki, t. j. zbiorniki pary i wody, wykute z jednego bloku, również spawane z jednym szwem podłużnym o średnicy 1200 mm i o długości 6200 mm i wyżej do kotłów wodno-rurkowych — za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu	25.—
z 152 z p. 6 a i b	Dna wygięte żelazne, stalowe dla t. zw. kotłów krakowych o średnicy 2700 mm i wyżej o grubości ścianki 32 mm i wyżej — za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu	20.—
z 153 z p. 1 a) I	Formy stalowe „wlewnice” obrabione do wyrobu rur żeliwnych, lanych systemem odśrodkowym — za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu	20.—

z 155 z p. 1	Druć stalowy hartowany do wyrobu szczytek — za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu	30.—
z 156 z p. 1 153 z p. 1 b	Wyroby z drutu korytkowego żelaznego o szerokości poniżej 6,5 mm względnie wyroby z korytkowej taśmy stalowej o szerokości powyżej 6,5 mm do wyrobu mechanizmów parasolowych — za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu	20.—
z 165 z p. 2 a 1	Płatkowy metal aluminiowy, t. zw. folja aluminiowa biała w rolach o szerokości 333 mm i wyżej, do przerobu fabrycznego — za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu	50.—
z 166	Płatki aluminiowe do wyrobu materiałów wybuchowych — za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu	20.—
z 167, 168 i 169	Niewyrabiane w kraju maszyny i aparaty, o ile stanowią część składową nowoinstalowanych kompletnych urządzeń oddziałów zakładów przemysłowych lub mają służyć do obniżenia kosztów względnie zwiększenia produkcji przemysłowej lub rolnej — za pozwoleniem Ministra Skarbu, wydanem w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu	35.—
z 167 z pp. 19, 20, 21, 22, 23, 24	Niewyrabiane w kraju maszyny do przeróbki lnu i konopi — za pozwoleniem Ministra Skarbu, wydanem w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu	10.—
z 167 z p. 38	Niewyrabiane w kraju silniki elektryczne, sprowadzane przez fabryki obrabiarek do drzewa — za pozwoleniem Ministra Skarbu, wydanem w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu	35.—
z 167 z pp. 7, 9, 10, 33, 34, i 38,	Niewyrabiane w kraju lewary samochodowe oliwne, pompki paliwowe, silniki wielocylindrowe systemu Diesla i benzynowe, silniki jedno i wielocylindrowe, motocyklowe, karburatory, łożyska, dynamostartery, magneto, sprowadzane przez fabryki, produkujące podwozia samochodowe i motocykle — za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu	bez cła
z 169 z pp. 1 i 15	Niewyrabiane w kraju manometry do benzyny, oliwy i powietrza, kilometromiery, oleometry i t. p. przyrządy pomiarowe, cewki samochodowe, wycieraczki elektryczne oraz aparaty elektryczne do dynamostarterów i kierunkowskazów okrągłych, sprowadzane przez fabryki, produkujące podwozia samochodowe i motocykle — za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu	bez cła
z 173 z pp. 6 i 17	Niewyrabiane w kraju koła samochodowe, latarnie samochodowe, siodła motocyklowe, kierunkowskazy okrągłe, sprowadzane przez fabryki, produkujące podwozia samochodowe i motocykle oraz koła tarczowe samochodowe, sprowadzane przez wytwórnie przyczep samochodowych — za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu	bez cła

W zestawieniu z poprzednim stanem rzeczy rozporządzenie przewiduje rozszerzenie 90%-go opustu cła stosowanego dotąd do niewyrabianych w kraju maszyn do przeróbki lnu również i na niewyrabiane maszyny do przeróbki konopi oraz stosowanie ulg celnych do niewyrabianych w kraju silników elektrycznych, sprowadzanych przez fabryki obrabiarek do drzewa. Jedne jak i drugie ulgi stosowane są na podstawie pozwolenia Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu.

Jednocześnie podajemy poniżej treść § 3, omawiającego tryb postępowania w tych wypadkach, gdy towar został ocłony przed uzyskaniem ulgi celnej. Paragraf ten brzmi jak następuje:

Za towary, które na podstawie niniejszego rozporządzenia względnie rozporządzenia obowiązującego w czasie cienia, mogłyby korzystać z ulg celnych, lecz które zostaną ocłone bez zastosowania ulg celnych, może być zwrócona różnica należności między cłem normalnym a ulgowym, o ile:

- a) zostanie ustalona przez Urząd Celny tożsamość towaru przed wydaniem jego do wolnego obrotu, przyczem ustalenie tożsamości winno się odbyć przez stwierdzenie, że sprowadzone maszyny i aparaty są identyczne z przedstawionymi na poświadczonych rysunkach lub fotografiach, albo, jeżeli chodzi o inne towary, przez wydzielenie prób w sposób, przewidziany w § 42 rozporządzenia z dnia 14 marca 1930 r. o postępowaniu celnym (Dz. U. R. P. № 33, poz. 276).
- b) podanie o zastosowanie ulgi celnej będzie złożone w przeciągu 30 dni od chwili ostatecznego ustalenia wyniku rewizji danego towaru.

Jeżeli petent wystąpi o ulgę celną przed sprowadzeniem towaru, lecz ocłi go za cłem normalnym, zanim zostanie wydane pozwolenie na ulgową odprawę celną, to w takich wypadkach zwrot różnicy cła może nastąpić na skutek podania petenta, złożonego w przeciągu 30 dni od chwili przyznania ulgi celnej wraz z deklaracją celną (kwitem celnym) oraz z dowodami, stwierdzającymi zgodnie z niniejszym rozporządzeniem tożsamość towaru.

WYKAZY WYNAGRODZEŃ WYPŁACANYCH PRACOWNIKOM.

Centralny Związek Przemysłu Polskiego rozesłał swoim członkom okólnik Nr. 122/Prw. w sprawie żądań Urzędów Skarbowych dostarczania przez przedsiębiorstwa wykazu wynagrodzeń wypłacanych pracownikom. Treść tego okólnika przytaczamy poniżej.

W związku z rozsyłaniem przez Urzędy Skarbowe Podatków i Opłat Stemplowych wezwań z żądaniem wypełnienia załączonych do nich „zawiadomień o wysokości wypłaconego w 1931 r. wynagrodzenia”, uprzejmie komunikujemy WPanom, co następuje:

Według posiadanych informacji — wezwania te rozsyłane są do wszystkich przedsiębiorstw; w ten sposób powstaje nowy powszechny obowiązek dostarczania pewnego rodzaju danych, potrzebnych, zdaniem Urzędów Skarbowych, do wymiaru podatku dochodowego. Jak należy wnioskować, celem tej akcji jest prawdopodobnie zestawienie możliwe obszernego spisu wszystkich pracowników umysłowych i fizycznych, którzy pracują w kilku przedsiębiorstwach, w celu sprawdzenia ich deklaracji podatkowych i ewentualnego dokonania wymiarów z urzędu podatku dochodowego od łącznego dochodu z uposażzeń, pobieranych od różnych służbodawców.

Zarządzenie to dałoby właściwy rezultat władzom skarbowym jedynie przy tak wielkim nakładzie pracy, na jaki władze

te nie są w stanie sobie pozwolić i z tego powodu całą tę akcję, która obarcza przedsiębiorstwa uciążliwym obowiązkiem zestawiania szczegółowych danych, należy uważać za bezcelową.

Gdyby zaś zbieranie informacji miało za zadanie przygotowanie jedynie materiału dla kontroli dorywczej, to należy uznać, że wysiłek włożony w urządzenie powszechnej ankiety jest nieproporcjonalnie duży w stosunku do potrzeb takiej kontroli.

Z punktu widzenia przepisów o państwowym podatku dochodowym trudno znaleźć uzasadnienie dla omawianej akcji Urzędów Skarbowych.

Urzędy Skarbowe w wezwaniach powołują się na art. 56 i 59 ustawy o państwowym podatku dochodowym; artykuły te jednak, upoważniające do żądania informacji w zakresie konkretnej sprawy, nie mogą być w żadnym wypadku podstawą do wprowadzenia powszechnego obowiązku udzielania pewnej kategorii wiadomości.

Przedsiębiorstwa składają w ciągu roku listę swoich pracowników wraz z wymienieniem sumy zarobku i kwoty wpłaconego podatku o ile ich zarobek podlega podatkowi od uposażeń. W każdym więc razie — co do znacznej części pracowników — Urzędy Skarbowe mają odpowiednie informacje. Nie ulega zaś wątpliwości, że art. 56 i art. 59 ustawy o państwowym podatku dochodowym mają za zadanie umożliwienie władzom skarbowym zebranie tych informacji, których same urzędy nie posiadają.

Art. 56 przewiduje, iż w razie rzeczywistej trudności w dostarczaniu danych i informacji, należy zezwalać na przejrzanie wszelkich ksiąg, aktów, dokumentów i innych zapisków.

Jakkolwiek ustawa w art. 56 i 59 uprawnia Urzędy Skarbowe do żądania informacji, potrzebnych do wymiaru podatku dochodowego, to jednak intencją ustawodawcy było, aby żądania te jak najmniej obciążały płatników, do których są kierowane oraz — aby w wypadku możności zebrania danych na podstawie ksiąg, które przedsiębiorstwo gotowe jest okazać — były zbierane przez urzędników skarbowych.

Zasadę tę potwierdza stosowanie analogicznego przepisu ustawy o państwowym podatku przemysłowym, a mianowicie art. 47: Ministerstwo Skarbu pismem z dnia 2 marca 1927 r. L. D. P. O. 2568/3/27 do Izby Skarbowej w Kielcach wyjaśniło, że urzędy nie powinny kierować żądań, których spełnienie nadmiernie obciąża zapytywanego, oraz, że potrzebne dane winny być zbierane na miejscu przez delegowanego urzędnika.

Biorąc pod uwagę wyżej wyszczególnione względy, Centralny Związek Przemysłu Polskiego złożył Ministerstwu Skarbu memorjał z prośbą o wyjaśnienie władzom wymiarowym, aby: 1-o z żądaniem informacji o wysokości wynagrodzenia i uiszczanego podatku Urzędy Skarbowe zwracały się jedynie w sprawach poszczególnych pracowników, co do których zarządza została kontrola w zakresie wypełnienia przez nich obowiązku podatkowego; 2-o w wypadkach, gdy istotnie zachodzi potrzeba sprawdzenia wynagrodzeń wszystkich pracowników, zatrudnionych w przedsiębiorstwie, Urzędy delegowały swych urzędników w celu zebrania odpowiednich danych, jeżeli przedsiębiorstwo zamiast przedstawienia danych na piśmie, wyrazi gotowość udzielenia do przejrzania odpowiednich ksiąg.

Ministerstwo Skarbu podzielać częściowo argumenty, przytoczone w powyższym memorjale, postanowiło na skutek akcji Centralnego Związku Przemysłu Polskiego zmodyfikować pierwotne swoje zarządzenie i wydało w dn. 21 czerwca 1932 r. za Nr. D. V. 23123/2/32 okólnik do Izby Skarbowych następującej treści:

„Nawiązując do części III Okólnika z dnia 11 marca 1932 roku. L. D. V. 7473/2/32 r. Ministerstwo Skarbu zarządza, co następuje:

Upoważnia się Urzędy Skarbowe do zwalniania pracodawców od obowiązku wypełniania „zawiadomień o wysokości

wypłaconego w 1931 roku wynagrodzenia” odnośnie tych pracowników fizycznych, zatrudnionych za wynagrodzeniem nie przez cały rok, względnie przez cały rok, jednak przez krótszy okres czasu, aniżeli 7 godzin dziennie — co do których przyjąć należy, że wśród warunków rynku pracy danego okręgu, lub danej miejscowości roczny ich przychód łączny z działu II ustawy o państwowym podatku dochodowym nie przekraczał kwoty 2 500 zł.

Dla oceny, czy zachodzą warunki zwolnienia, o których wyżej mowa, miarodajną być powinna przeciętna wysokość zarobków pewnych kategorii pracowników fizycznych danego okręgu oraz nasilenie stanu bezrobocia w danym okręgu.

I tak — należy bezwzględnie zwalniać pracodawców od obowiązku wypełniania „zawiadomień” co do tych pracowników fizycznych, których zarobki nie przekraczały: dziennie 8 złotych, tygodniowo 47 złotych, miesięcznie 208 złotych”.

Na podstawie powyższego okólnika należy sformułować następujące wskazania:

1. Należy bezwzględnie udzielać na żądanie informacji o zarobkach pracowników umysłowych.

2. Należy zaniechać wypełniania „zawiadomień” co do tych pracowników fizycznych, których zarobki nie przekraczały: dziennie — 8 zł; tygodniowo — 47 zł; miesięcznie — 208 zł; rozumie się, że chodzi o wynagrodzenia, które najczęściej się powtarzają, sporadyczne wypadki przekroczenia powyższych kwot nie zmieniają sytuacji. Naszym zdaniem, przedsiębiorstwo uczyni zadość wymaganiom okólnika, jeśli przy przesłaniu „zawiadomień”, wyjaśni, dlaczego nie wypełniło ich w stosunku do wyżej wymienionych pracowników fizycznych, prosząc o zwolnienie z obowiązku dostarczenia wiadomości o wynagrodzeniu tych osób.

3. Należy zaniechać wypełniania „zawiadomień” odnośnie tych pracowników fizycznych, którzy pracowali nie przez cały rok, lub przez cały rok, jednak krócej, niż 7 godzin dziennie, o ile można przyjąć, że roczny ich dochód z wynagrodzeń nie przekroczył 2 500 zł.

Przy ocenie wysokości łącznego wynagrodzenia 2 500 zł należy brać pod uwagę warunki rynku pracy danego okręgu, przeciętną wysokość wynagrodzenia danej kategorii pracowników fizycznych w danym okręgu oraz stan bezrobocia w tymże okręgu.

Naszem zdaniem przedsiębiorstwo uczyni zadość wymaganiom okólnika, jeśli przy przesłaniu „zawiadomień”, wyjaśni, dlaczego nie wypełniło ich w stosunku do wyżej wymienionych pracowników fizycznych, prosząc o zwolnienie z obowiązku dostarczenia wiadomości o wynagrodzeniu tych osób.

4. Co do innych pracowników fizycznych należy dostarczyć żądanych informacji.

OGÓLNY CEL ZARZĄDZENIA MINISTERSTWA SKARBU Z DNIA 21 CZERWCA 1932 R. Jest ten, aby zwolnić przedsiębiorstwa od uciążliwego obowiązku dostarczania danych o wynagrodzeniach w tych wypadkach, gdy z dużym prawdopodobieństwem można przypuszczać, iż dla celów wymiaru państwowego podatku dochodowego od uposażeń są one — z powodu wysokości wynagrodzenia — zbędne. Okólnik stara się sprecyzować te wypadki.

FUNDUSZ IM. PIOTRA DRZEWIECKIEGO.

Otrzymałmy sprawozdanie Stowarzyszenia Zarządzającego Funduszem imienia Piotra Drzewieckiego dla krzewienia idei gospodarczego rozwoju narodu i państwa polskiego. Sprawozdanie obejmuje okres czasu od dn. 1. I. 1931 r. do dn. 1. I. 1932.

Kapitał żelazny Funduszu składa się ze złożonej w Banku Zachodnim 6% -ej państwowej pożyczki dolarowej 1920 r. na sumę nominalną 4 600 dolarów.

Wpływy Stowarzyszenia składały się jedynie z procentów od papierów, stanowiących Fundusz żelazny, i zużyte były na subwencje w sumie 3 800 złotych

wyasygnowanych Towarzystwu „Liga Pracy“ na wydawnictwa.

Przewyżka wpływów nad wydatkami w wysokości zł 94. — stanowi gotówkę, znajdującą się na rachunku Funduszu w Banku Zachodnim.

Komisja Rewizyjna w składzie osób: pp. W. Wańkiewicz, Łempicki i E. Telakowski stwierdziła, iż rachunkowość prowadzona jest w sposób prawidłowy.

**ODSETKI ZWŁOKI W KASACH CHORYCH.
NIEZWYKLE ZNAMIENNY CHOĆ SPÓŹNIONY
WYROK NAJWYŻSZEGO TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO.**

Od szeregu lat organizacje gospodarcze bezskutecznie domagały się zgodnego z prawem pobierania odsetek za zwłokę od zaległych składek na Kasy Chorych.

Ustawa z dnia 19 maja 1920 r. o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby w art. 54 wprowadziła 6% we w stosunku rocznym odsetki za zwłokę i stan ten do r. 1930 nie został zmieniony żadnym aktem prawnym. Wobec trudności finansowych w okresie dewaluacji, Kasy Chorych zaczęły pobierać odsetki za zwłokę w wysokości 24% rocznie, opierając się na rozszerzającej interpretacji ustawy z dn. 6. XII. 1923 r. wprowadzającej tego rodzaju odsetki za zwłokę przy daninach i innych dochodach publicznych. Pomimo podkreślenia, iż wspomniana ustawa z dn. 6. XII. 1923 r. nie odnosi się do składek Kas Chorych, a wreszcie nawet w wypadku uznania słuszności jej zastosowania, — że miała ona charakter przejściowy i została uchylona przez rozporządzenie z dn. 14. IV. 1924 r. z chwilą rozpoczęcia czynności przez Bank Polski, argumenty te nie spowodowały zmiany stanowiska Kas Chorych, które uzyskało potwierdzenie w odpowiednim reskrypcie Ministra Pracy i Opieki Społecznej. Dopiero z dn. 30. XI. 1930 r. zostały obniżone odsetki za zwłokę do 12% rocznie mocą rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 29 listopada 1930 r. o organizacji i funkcjonowaniu instytucji ubezpieczeń społecznych.

W ten sposób uregulowano na przyszłość sprawę odsetek za zwłokę w Kasach Chorych, nie wyrównano jednak skutków niewłaściwego postępowania w ciągu szeregu lat. Sprawa ta uzyskała nowe decydujące wyjaśnienie w wyroku Trybunału Administracyjnego z dn. 13 maja 1932 r. L. Rej. 4369/30, ustalającym następującą tezę:

Art. 10 ust. 2 Ustawy z 6 grudnia 1923 r. (poz. 1044 Dz. Ust.) nie ma zastosowania do odsetek zwłoki od zaległych składek ubezpieczeniowych Kas Chorych i nie uchylił postanowienia art. 54 Ustawy z 19 maja 1920 r. (poz. 272 Dz. Ust.) ustalającego wysokość odsetek zwłoki od tych składek na 6% za rok.

Wyrok ten został opatrzony następującymi motywami:

Przepis art. 10 ust. 2 ustawy, ustalający wysokość odsetek za zwłokę na 2% miesięcznie, nie dotyczy wszystkich świadczeń pieniężnych o charakterze publiczno-prawnym, o których mowa w art. 1 i 9 ustawy z dn. 6 grudnia 1923 r., a w szczególności nie wszystkich publiczno-prawnych dochodów związków i instytucji samorządowych oraz instytucji

o charakterze publiczno-prawnym, lecz tylko pewnej kategorii tychże, a mianowicie danin, t. j. świadczeń, wymaganych w wykonywaniu praw zwierzchniczych Państwa, a więc podatków, cel i t. d., nie ma zatem zastosowania do składek ubezpieczeniowych Kas Chorych. Że interpretacja ta odpowiada intencjom prawodawcy, wynika także z przepisu art. 79 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 29 listopada 1930 r., (Dz. Ust. Nr. 81 poz. 635 z roku 1930), którym unormowano wysokość odsetek zwłoki od świadczeń pieniężnych na rzecz instytucji ubezpieczeń społecznych odmiennie od takich odsetek od danin publicznych.

Wbrew więc zapatrywaniom pozwanej władzy art. 10 ust. 2 ustawy z 6 grudnia 1923 r. (poz. 1044 Dz. Ustaw) nie ma zastosowania do odsetek zwłoki od zaległych składek ubezpieczeniowych Kas Chorych i nie uchylił postanowienia art. 54 Ustawy z 19 maja 1920 r. (pozycja 272 Dz. Ustaw), ustalającego wysokość odsetek zwłoki od tych składek na 6% za rok.

Wychodząc z tych rozważań, Najwyższy Trybunał Administracyjny uchylił zaskarżone orzeczenie, jako prawnie nieuzasadnione.

Ze sprawozdań rachunkowych Kas Chorych wynika, że od r. 1924 ściągnięto tytułem odsetek za zwłokę przeszło 20 mil. zł z czego $\frac{3}{4}$ t. j. 15 mil. bezprawnie. Jeszcze większa suma nieściągniętych odsetek za zwłokę obciąża nadal rachunki zakładów pracy. Nad temi dodatkowymi opłatami nie można przejść do porządku dziennego. Obok wystąpień ogólnych, które zostały już uczynione przez organizacje gospodarcze w stosunku do władz nadzorczych, poszczególne przedsiębiorstwa winny wystąpić do Kas Chorych o skreślenie nieprawnie wymierzonych odsetek za zwłokę, jeśli rachunek ich obciążony jest takimi należnościami, oraz domagać się zaliczenia na poczet bieżących opłat tych sum, które z tego tytułu były kiedykolwiek pobrane.

J. B.

W tej samej sprawie otrzymaliśmy od p. Michała Dzieciotowskiego artykuł, który drukujemy poniżej (przyp. Red).

ODSETKI ZWŁOKI OD ZALEGŁOŚCI KASOM CHORYCH.

Kasy Chorych niejednokrotnie pobierały odsetki zwłoki w wysokości 24% rocznie. Wobec tego, że pracodawcom, którzy odsetki w takiej wysokości zapłacili, przysługuje prawo żądania zwrotu nadpłaconych odsetek, w granicach przedawnienia, obowiązującego dla danej dzielnicy, kwestję tę należy szczegółowo wyjaśnić.

W myśl artykułu 54 Ustawy o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby z dnia 19 maja 1920 r. (Dz. U. 44/20, pozycja 272) odsetki zwłoki powinny być opłacane w wysokości 6% rocznie. Jednakże wskutek błędnego interpretowania przez Kasy Chorych późniejszej Ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. o pobieraniu kar za zwłokę od zaległości w podatkach bezpośrednich (Dz. U. 73/24, pozycja 721) Kasy zaczęły pobierać 24%. Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej reskryptem z dnia 18 czerwca 1925 r. № 123/GUU wyjaśniło, że artykuł 1 wymienionej Ustawy z dn. 31.VII 1924 r. uważa za zaległość jedynie zaległe dodatki do podatków i opłat należne niepaństwowym związkom prawa publicznego i pobierane na rzecz tych związków, artykuł 6 zaś nie

upoważnia niepaństwowe związki prawa publicznego do pobierania kar, a przepisuje jedynie sposób rozdziału i przekazywania pobranych przez Skarb Państwa łącznie zaległości i kar, należnych tak Skarbowi Państwa, jak i niepaństwowym związkom prawa publicznego. Wobec powyższego wyjaśnienia Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej zwiększone odsetki zwłoki nie stosują się do Kas Chorych.

Artykuł 54 Ustawy o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby pozostawał w mocy aż do 30 listopada 1930 r., od której to daty, wobec wejścia w życie artykułu 79 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 listopada 1930 r. o organizacji i funkcjonowaniu instytucji ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 81/30, pozycja 635), odsetki wynoszą nie 6%, lecz o jedną piątą więcej niż odsetki prawne, czyli 12% rocznie.

Michał Dzięciołowski.

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO W 1931 R.

Bank Gospodarstwa Krajowego ogłosił sprawozdanie za 1931 rok.

Sprawozdanie składa się z trzech części, z których część I poświęcona jest omówieniu ogólnego położenia gospodarczego w 1931 roku, część druga zawiera sprawozdanie z działalności Banku Gospodarstwa Krajowego w 1931 roku, a część trzecia zawiera sprawozdanie bilansowe Banku z objaśnieniami oraz 28 zestawień statystycznych ilustrujących działalność Banku.

W części I poświęconej ogólnej analizie sytuacji gospodarczej kraju czytamy, że do końca grudnia 1931 r. zawiesiło wymienialność banknotów na złoto 17 państw; pozatem w 12 państwach kurs waluty utrzymuje się poniżej parytetu, a w 11 państwach system waluty złotej względnie dewizowo-złotej utrzymuje się tylko dzięki reglementacji obrotu dewizowego. Powyższe 40 państw, objęte kryzysem walutowym, reprezentują przeszło połowę handlu światowego. W tych warunkach stosunki kredytowe na rynkach międzynarodowych musiały ulec znacznemu pogorszeniu. Banki, zagrożone ucieczką wkładów, przystąpiły do ograniczania kredytów, co w wyniku dało niemal wszędzie zjawisko niezwykle ostrej deflacji kredytowej i wyższości stawek procentowych.

Na tle takich stosunków Polska wykazała w roku ubiegłym duży stopień odporności i potrafiła utrzymać kurs złotego, bez uciekania się do zarządzeń wyjątkowych. Natomiast w dziedzinie stosunków kredytowych ujemny wpływ wypadków międzynarodowych zaważył dość silnie. Wycofywanie lokat przez banki zagraniczne w połączeniu z wycofywaniem wkładów przez publiczność krajową, zaniepokojoną wypadkami zagranicą, zmusiło banki do ograniczenia operacji czynnych i zastosowania restrykcji kredytowych.

W miarę zaostrzania się kryzysu i malejących dochodów rok ubiegły był okresem powszechnej redukcji stopy życiowej, co odbiło się dotkliwie na produkcji przemysłowej. Wskaźnik produkcji przemysłowej, który w grudniu 1930 roku wynosił 101,8 obniżył się w grudniu 1931 roku do 77,3 (we wszystkich obliczeniach rok 1927 = 100). Najsilniej odbiło się to na produkcji hutniczej. Przemysł metalowo-maszynowy wykazuje w 1931 roku zmniejszenie zatrudnienia o 24%.

Na ogół stan zatrudnienia w górnictwie, przemyśle i robotach publicznych wykazuje przeciętne zmniejszenie się o 100 tysięcy ludzi.

Specjalnym objawem kryzysu był spadek cen. Wskaźnik cen hurtowych, który w grudniu 1930 roku wynosił 76,2, obniżył się w grudniu 1931 roku do 66,4, przyczem podkreślić trzeba, że w 1931 roku większy spadek wykazuje wskaźnik wyrobów przemysłowych, który obniżył się z 86,9 do 74,0, a więc o 12,9, podczas gdy wskaźnik artykułów rolnych obniżył się tylko o 6, spadając z 63,2 na 57,2.

Jako pomyślny objaw zanotować trzeba, że nadmierne zapasy towarów uległy w roku sprawozdawczym silniejszej redukcji, co stwarza dla produkcji przemysłowej korzystniejszą perspektywę.

Obroty handlu zagranicznego Polski spadły z sumy 4 679 milj. zł na 3 341 milj. zł, wykazując spadek o 30%. Saldo obrotów handlu zagranicznego wyniosło w 1931 roku 417 milj. zł na korzyść Polski.

Ostatni rok przyniósł bardzo wymowne potwierdzenie wielkiego znaczenia dostępu do morza i drogi morskiej dla wymiany towarowej z zagranicą. Przeszło 60% całego przewozu towarów w obrocie polskim z zagranicą przeszło przez Gdynię i Gdańsk. Obrót portu w Gdyni osiągnął w 1931 roku 5,3 milj. tonn czyli powiększył się w porównaniu z rokiem poprzednim o 46%. Obrót portu w Gdańsku wyniósł 8,3 milj. tonn czyli o 113 tys. tonn więcej aniżeli w 1930 roku. W ten sposób Gdańsk zajął pierwsze miejsce wśród portów Bałtyku, a Gdynia drugie.

Omawiając sytuację rynku kapitałowego, stwierdza sprawozdanie, że wskutek niekorzystnego kształtowania się rynku pieniężnego działalność instytucji kredytu długoterminowego uległa osłabieniu. Suma pożyczek w listach zastawnych i obligacjach, udzielonych w 1931 roku, wyniosła 322 milj. zł, czyli o 28 milj. zł mniej aniżeli w roku poprzednim. Jednak ogólny stan pożyczek wykazuje zwiększenie i wyniósł z końcem ubiegłego roku sumę 2 213 milj. zł.

Wskaźnik papierów państwowych obniżył się z 79, 8 na 55,3. Wskaźnik listów zastawnych obniżył się z 92,3 do 76,0. Najsilniejsza depresja ogarnęła rynek akcyjny. Wskaźnik akcji przemysłowych obniżył się w ciągu ubiegłego roku z 42,4 na 20,2. Słusznie jednak zaznacza sprawozdanie, że notowane ostatnio kursy akcji są jednak zupełnie niewspółmierne z rzeczywistością wartością i stanem finansowem przedsiębiorstw; niski poziom kursowy jest z jednej strony skutkiem ogólno-swiatowej deruty giełdowej, z drugiej zaś — pozostaje w związku z dotkliwym zastojem obrotów papierami dywidendowemi, mającym swe źródło głównie w braku kapitałów lokacyjnych w Polsce.

W zakończeniu części pierwszej sprawozdania znajdujemy ciekawą cyfrę dopłaty z budżetu państwa na akcję zasiłkową dla bezrobotnych, która to cyfra wyniosła 124 milionów złotych. Dopłata ta przewyższa dwukrotnie deficyt budżetowy państwa, który w roku 1930/31 wyniósł 61 milj. zł.

Część druga sprawozdania zawiera omówienie działalności Banku Gospodarstwa Krajowego w 1931 r. Bank wykazał w 1931 roku dalszy rozwój działalności kredytowej. Kapitały własne Banku wzrosły do sumy 214 milj. zł. Lokaty Skarbu Państwa wyniosły w końcu 1931 roku 507 milj. zł. Kapitały obce w dziale handlowym spadły o 16 milj. zł. Wkłady à vista i terminowe wyniosły 233 milj. zł.

Bank przyznał w 1931 roku pożyczek emisyjnych na sumę 111 milj. zł, tak że stan pożyczek emisyjnych podniósł się do sumy 762,2 milj. zł.

Przemysł prywatny partycypuje tylko w szczupłej mierze w kredytach długoterminowych Banku. Suma pożyczek przemysłowych w obligacjach Banku wyniosła w dn. 31. XII 1931 roku zaledwie 33 557 800 zł, w czym na przemysł metalowy, maszynowy i hutniczy przypada 14 860 000 zł.

Na 24 stronie sprawozdania czytamy, że Bank jest instrumentem polityki kredytowej Państwa. Nie można powiedzieć, aby „instrument“ był szczodry dla przemysłu, gdy zważymy, że, jak wynika z tablicy na str. 33, suma pożyczek w listach zastawnych i obligacjach wyniosła 836 524 000 zł, w czym pożyczki przemysłowe wyniosły, jak zaznaczyliśmy, 33 557 800 zł, co stanowi niemal dokładnie 4%.

W dziale kredytów krótkoterminowych, które wyniosły 325 176 000 zł, przemysł reprezentowany jest sumą 52 540 000 zł; w czym na przemysł hutniczy, metalowy, maszynowy, elektrotechniczny i obróbki metali szlachetnych i wyrobów precyzyjnych przypada 11 406 000 zł. Warto zaznaczyć, że na instytucje i przedsiębiorstwa państwowe wypłacono kredytów krótkoterminowych 110 223 000 zł, w czym 63 401 000 zł w rachunkach bieżących. Zadłużenie instytucji i przedsiębiorstw państwowych w Banku wynosiło w końcu 1931 roku 176,6 milj. zł, w czym zadłużenie samych przedsiębiorstw wyniosło 68,9 milj. zł.

Nie wliczone są w tej sumie przedsiębiorstwa należące do koncernu Banku, które korzystały w Banku z kredytu w wysokości 45 milj. zł.

Omawiając sytuację przedsiębiorstw koncernowych, zaznaczyć trzeba, że w 1931 roku Bank sprzedał swoje udziały fabryce obrabiarek „Pionier“ oraz firmie „Polskie Towarzystwo Akumulatorowe“ w Białej. Omawiając sytuację przedsiębiorstw koncernowych, wspomnieć trzeba, że jedno z nich — Tow. Przetworów Drzewnych „Jarot“ — ogłosiło upadłość, a drugie — Zakłady Chemiczne „Grodzisk“ — poddało się pod nadzór sądowy.

Przechodząc do spraw bilansowych, sprawozdanie podaje, że obrót Banku wyniósł po jednej stronie Księgi Głównej 16 863 milionów złotych. Bilans Banku zamknięty został sumą 2 183 milj. zł. Czysty zysk za 1931 rok wyniósł 6 990 tys. zł, z czego, po dokonaniu odpisów na fundusze rezerwowe, przeznaczono do rozporządzenia Skarbu Państwa, jako udział w zyskach, sumę 2 446 tys. zł, zaś 699 000 zł — na różne cele przewidziane w statucie.

Bank Gospodarstwa Krajowego zatrudnił w 1931 r. 1 249 osób, w czym 975 urzędników. Pensje personelu obniżone zostały o 12—50%.

Prezesem Rady i Zarządu Banku był w 1931 r. dr. Roman Górecki. Dyrekcję naczelną stanowili p.p. Wacław Konderski i dr. Feliks Merunowicz, jako zastępcy naczelnego dyrektora, którego stanowisko było w 1931 r. nieobsadzone.

S. G.

W SPRAWIE NADMIERNYCH WYNAGRODZEŃ.

W № 27 „Przemysłu Metalowego“ przytoczyliśmy w całym brzmieniu rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z mocą ustawy z d. 21 czerwca 1932 r. o ograniczeniu nadmiernych wynagrodzeń w przedsiębiorstwach.

W artykule pod tytułem „Dziwna Ustawa“, łódzki tygodnik „Prawda“ w № 27 z dn. 3 lipca r. b. poświęca temu rozporządzeniu następujące uwagi:

„W tych dniach zostało ogłoszone i weszło w życie Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z mocą ustawy, poświęcone sprawie nadmiernych wynagrodzeń w przedsiębiorstwach. Rozporządzenie to wzorowane jest na niemieckim „Notverordnung“, wydanem przed kilkoma miesiącami, które daje przedsiębiorstwom niemieckim prawo do rozwiązywania wszelkich umów o wynagrodzenie, jeżeli opiewają one na sumy wynagrodzenia wyższe niż 15 000 marek — ale zamiast takiego, w obecnych warunkach, całkowicie uzasadnionego prawa, rozporządzenie ogłoszone obecnie w „Dzienniku Ustaw“ zawiera szereg postanowień, podyktowanych wyłącznie duchem etatyzmu.

Przedewszystkiem więc ustanowiona została zasada, że wynagrodzenie członków zarządów, rad nadzorczych i wyższych funkcjonariuszy „winny być przystosowane do zdolności zarobkowej, płacniczej i podatkowej, zadłużenia i stanu zatrudnienia, jak niemniej wysokości płac ogółu osób zatrudnionych w danem przedsiębiorstwie“.

Przeprowadzenie w praktyce takiej zasady wymaga oczywiście istnienia jakiegoś organu, który stwierdzałby, czy płacone przez dane przedsiębiorstwo wynagrodzenie członków zarządu i dyrektorów odpowiada tym wszystkim warunkom.

Rozporządzenie nie przewiduje wprawdzie jeszcze utworzenia komisarjatu państwowego do badania tych spraw, ale upoważnia izby skarbowe oraz ministra pracy i opieki społecznej do stawiania wniosków o redukcję uposażenia osób, których dochód z pensji i dodatkowych świadczeń przekracza 30 000 złotych rocznie. W tym celu przedsiębiorstwa zobowiązane zostały do przedkładania izbom skarbowym corocznie wykazu osób, których wynagrodzenie łączne przekracza 30 000 złotych. Wniosek o redukcję może być postawiony przez izbę skarbową lub przez ministra pracy wprawdzie tylko w przypadku, gdy przedsiębiorstwo zalega od roku z zapłatą jakiegoś podatku, lub gdy zalega z wypłatą zarobków przez 30 dni. Ale ponieważ przy dzisiejszym systemie podatkowym nie może być przedsiębiorstwa, które z jakimś podatkiem nie zalegałoby (wadliwy wymiar, zaskarżony do Trybunału Administracyjnego i t. p.), więc w praktyce izby skarbowe otrzymują całkowitą swobodę redukcji poborów poszczególnych wyższych funkcjonariuszy przedsiębiorstw prywatnych do granicy 30 000 złotych rocznie.

Jak widzimy, rozporządzenie to stanowi tak daleko idący krok w kierunku ubezwłasnowolnienia przedsiębiorców w sprawach, dotyczących administracji ich własnych przedsiębiorstw, jakiego dotychczas nie było. Na niem można obserwować do jakiego natężenia doszły już u nas prądy socjalistyczne, od których czynniki oficjalne tak gorliwie i przy każdej sposobności się odzęgnają.

Upozorowanie rozporządzenia motywami skarbowymi nie wytrzymuje krytyki i wystawia naszemu systemowi podatkowemu smutne świadectwo. Jeżeli podatki są należycie wymierzone, to skarb ma możność ściągnięcia ich i ma środki po temu, aby zmusić przedsiębiorcę do zapłacenia najpierw podatków, a potem dopiero nadmiernych pensji członków zarządu i dyrektorów. Jeżeli istotnie działo się tak, że przedsiębiorcy nie płacili podatków, a wypłacali nadmierne pensje, to coś w systemie podatkowym nie jest w porządku.

Wydanie rozporządzenia o ograniczeniu nadmiernych płac prowadzi do tego, że wywołane będzie u niektórych przedsiębiorców wrażenie, iż wynagrodzenia idą przed podatkami i że będą zupełnie w porządku, jeżeli płacić będą po 30 000 złotych rocznie dyrektorom i członkom zarządu, a zalegać z podatkami.

Danie przedsiębiorstwom podstaw prawnych do rozwiązywania umów i kontraktów, opiewających na wynagrodzenia

wyższe niż 30 000 zł, byłoby pożytecznym i celowym¹⁾ w obecnych warunkach — wydanie rozporządzenia o ustaleniu wynagrodzeń personelu administracyjnego w przedsiębiorstwach prywatnych przez izby skarbowe i ministra pracy nic dobrego nie przyniesie“.

WIADOMOŚCI Z ZAGRANICY.

Niezwykłe warunki dostawy dla jugosłowiańskich kolei. — Z okazji rozpisanej przetargu na dostawę 35 wagonów silnikowych dla jugosłowiańskich kolei państwowych fachowa prasa niemiecka podnosi charakterystyczną dla obecnych stosunków niezwykłość warunków finansowych pomienionej dostawy i ich charakter uniemożliwiający udział w konkurencji.

Warunki, o których mowa przepisują: 1) składanie ofert w dinarach bez określenia stosunku tej waluty do jakiegokolwiek innej wartości, 2) pozostawienie 10% -wej kaucji gwarancyjnej na cały czas trwania wypłaty należności za dostawę i 3) przyjęcie warunków zapłaty w 20 ratach półrocznych, z których pierwsza przypada na moment ukończenia dostawy całkowitego materiału. Jeżeli się zważy kolejno według przytoczonych warunków dzisiejszą niepewność walut i wiszącą nad nimi gospodarczą grozę, uciążliwe i rygorystyczne ograniczenia dewizowe a wreszcie rozmiar ryzyka i koszt kapitału, to istotnie stanie się jasnym, że spełnienie podanych wyżej warunków wykracza poza możliwe ramy jakiegokolwiek zdrowej kalkulacji.

Przedłużenie belgijskiego kartelu surówki. Belgijski kartel surówki żeliwnej fosforowej został przedłużony tymczasowo do końca roku. Poprzednie kilkakrotnie dokonywane przedłużenia krótkoterminowe powodowane były wyczekiwaniem na rekonstrukcję biura sprzedaży francuskich wytwórców surówki, którzy wszyscy uczestniczyli również w kartelu belgijskim. Kiedy nadzieje na rychłe dojsście do skutku porozumienia między francuskimi uczestnikami kartelu zawiodły, zdecydowano przedłużyć kartel na czas tym razem stosunkowo dłuższy celem uniknięcia niepewności na rynku.

Nowe fabryki w Z. S. R. R. Na 1 lipca r. b. wyznaczone było pełne uruchomienie fabryki „Kaliber“ w Moskwie, urządzonej do produkcji 44 rodzajów narzędzi precyzyjnych do mierzenia o rocznej wartości produkcji ok. 42 milionów rubli. Niektóre oddziały tej fabryki rozpoczęły swoją produkcję już dawniej.

Moskiewska fabryka kołowców, wykończona w głównych zarysach, przystąpiła już do produkcji. Do 1 stycznia 1933 roku zdolność produkcyjna fabryki ma być doprowadzona do 225 000 kołowców rocznie.

Z PRASY POLSKIEJ.

Prawo Polski do Gdańska. Z okazji nieproszonej wizyty niemieckiej floty wojennej w Gdańsku „Gazeta Polska“ w № 178 z dn. 29 czerwca 1932 r. poświęciła artykuł wstępny p. t. „Prawo i questions juridiques“ rozważaniu praw Polski do Gdańska, przytaczając treść stosownych postanowień traktatu wersalskiego. Przypomnienie tych postanowień czytelnikom polskim jest na czasie i z tego względu podajemy poniżej główną treść wymienionego artykułu.

¹⁾ Sądźmy, że do tego celu prowadzi inna droga. Moc ustawy nie powinna obowiązywać wstecz (przyp. Red.).

Prawa Polski w stosunku do Gdańska są równie odwieczne, jak bieg Wisły. Rodzą się z tego samego, najgłębszego, przyrodniczego podłoża. Jak wody spadłe deszczem czy śniegiem w górach i na wielkiej równinie, ścielącej się od Karpat do morza szukając najłatwiejszego ujścia, zrastają się w płynący nieustannie i niezłomny nurt rzeki, tak samo praca milionów ludzi, zamieszkujących te podgórze i tę równinę, potrzebuje ujścia na świat szeroki i wolny. Praca ta, niby z małych, niedostrzegalnych źródeł, bijąca z tysięcy i tysięcy drobnych warsztatów i codziennych wysiłków — wieszycie szukać będzie odpływu równie przyrodzonego, jak szuka go woda. Zgórz połowa wymiany wytworów pracy ludzi, zamieszkujących granice Rzplitej Polskiej, idzie dziś przez morze... Przez długie setki lat wznoszono pracowicie tamę, która miała zapobiec temu, aby ten potok tak właśnie płynął. Wbijano żelazne pale w żywe ciało ziemi, okuwano ją w łańcuchy. I wystarczyło jednej burzy, aby wezbrane fale dziejów rozrzuciły wszystkie sztuczne przeszkody — aby po przez gruzy zapór potok pracy polskiej popłynął znów równoległe do odwiecznego nurtu wód.

Traktaty powojenne nadały formę owemu prawu równie przyrodzonemu, jak prawo natury. Mniejsza z tem, czy forma ta była najlepsza, czy też nienajlepsza. Wszystko przecież, co dobrze czy źle uczyniono, — uczyniono w tym właśnie celu, aby przywrócić swobodę pracy polskiej, aby dać milionom ludzi żyjących w granicach Rzplitej możliwość pracy na siebie samych, nie na innych. Tekst podstawowy, główny, tekst traktatu, z którego wynikają wszystkie późniejsze układy i stipulacje, nie zostawia tu żadnej wątpliwości. Mówi w art. 104 warunków pokojowych, iż w. m. Gdańsk zostanie stworzone, aby:

„zapewnić Polsce bez żadnych zastrzeżeń swobodne używanie i korzystanie z dróg wodnych, doków, basenów, nadbrzeży i innych budowli na terytorjum Wolnego Miasta, koniecznych dla wwozu i wywozu z Polski;

zapewnić Polsce nadzór i zarząd Wisły i całej sieci kolejowej w granicach Wolnego Miasta, z wyjątkiem tramwajów i innych kolei, służących głównie potrzebom Wolnego Miasta, jako też nadzór i zarząd komunikacji pocztowych, telegraficznych i telefonicznych między Polską i portem gdańskim

zapewnić Polsce prawo rozwijania i ulepszania dróg wodnych, doków, basenów, nadbrzeży, dróg żelaznych i innych budowli i środków komunikacji wyżej wzmiankowanych, oraz prawo wydzierżawiania lub nabywania w tym celu na odpowiednich warunkach koniecznych terenów i wszelkiej własności“.

czyli, innymi słowy, zapewnić Polsce niczem nieskrępowany dostęp do morza.

Dla dania Polsce dostępu do morza stworzono Wolne Miasto Gdańsk; dla zapewnienia Polsce tego dostępu osadzono tam Wysokiego Komisarza Ligi Narodów. Za czuwanie nad ściśmlem wykonywaniem traktatów, czyli za czuwanie przedewszystkiem nad tem, aby ten dostęp nie był krępowany, Wysoki Komisarz Ligi pobiera odpowiednio wysokie pobory.

Wola twórców Traktatu Wersalskiego, tych zatem, którzy formułowali prawo, jakie dziś obowiązuje w stosunkach między Polską i Gdańskiem, — ujęta została w teksty tego traktatu. Szła ona po linii, po której pójść musiała w myśl naturalnej logiki życia. Skoro powstało — a powstało już przed zredagowaniem traktatu wersalskiego — Państwo Polskie, skoro traktat ten był uroczystym uznaniem przez świat prawa powrotu Rzplitej do życia, formuły prawne, regulujące stosunek Gdańska do Polski, musiały być tylko logiczną konsekwencją tego zasadniczego stanowiska. I są nią. Dlatego w owym sztucznym i wciąż zadrażnianym „sporze“ między Polską i Gdańskiem — trzeba odróżnić prawo i „questions juridiques“. Albowiem prawo na całej linii i w całym rozmiarze jest po naszej stronie“.

Artykuł swój kończy „Gazeta Polska“ jak następuje:

„Do tematu stosunków polsko-gdańskich powrócimy jeszcze niejednokrotnie. Dziś pragnęliśmy tylko — nazajutrz po odwiedzinach statków niemieckich — przypomnieć wielu ludziom, którzy zdają się zatracać w tych właśnie dniach poczucie rzeczywistości, istotną podstawę prawną stosunków między Polską i Gdańskiem, to prawo, którego Polska zdecydowana jest bronić całą swą powagą i całą swą siłą.

A prawo to mówi:

Nie po to powstało Państwo Polskie aby Gdańsk miał z czego wygodnie żyć, ale po to zostało powołane do życia Wolne Miasto Gdańsk, aby Polska miała port i wyjście na morze. Nie po to w traktacie wersalskim uroczyście uznana została suwerenność Rzeczypospolitej, aby dostarczyć źródło łątwych i obfitych dochodów mieszkańcom Gdańska i Zoppot, ale po to utworzono Wolne Miasto Gdańsk, aby zapewnić trzydziestu milionom ludności zamieszkującej Polskę niczem nieskrępowany dostęp do morza“.

OFIARY NA RZECZ POMOCY BEZROBOTNYM.

W dalszym ciągu podajemy wykaz firm, należących do P. Z. P. M., które składają ofiary na rzecz pomocy bezrobotnym.

Zakłady Amunicyjne „Pocisk“ S. A. — urzędnicy z pensji za miesiąc czerwiec b. r. **zł 383,36.**

Polskie Zakłady Skody Sp. Akc.

Od robotników **zł 3 712,82.**

Od firmy „ **3 712,82.**

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej w dn. 6. VII. 1932 r. w złotych po kursie dnia za tonnę metr.

Aluminiun	—	Miedź standard	853
Antymon	—	Ołów miękki	313
Cyna standard	3881	Nikiel	—
Cynk hutniczy	366	Rtęć	—
Miedź elektrolityczna	970	Srebro za 1 kg	70

Ceny metali w Warszawie.

Dom handlowy A. Gepner notował w ostatnim tygodniu następujące ceny metali:

Cyna Banka w blokach za kg	zł 5,25
Ołów hutniczy	0,75
Cynk hutniczy	0,80
Antymon	1,35
Aluminiun hutnicze	3,50
Blacha miedziana	3,00—3,30
Blacha mosiężna	2,60—3,70
Blacha cynkowa	1,13
Nikiel w kostkach	8,—

F-ma „POLTHAP“ Warszawa, Pańska 83 (dom własny), tel. 330-65 notuje w ostatnim tygodniu następujące ceny ze składu w Warszawie:

Miedziane blachy	zł 3,10 — 5,70
Mosiężne blachy	2,65 — 4,75
pręty	2,25 — 2,95
druty	3,15 — 3,57
Nowosrebrne blachy	4,45 — 5,10
druty	4,60 — 5,25
Aluminiowe blachy	6,00 — 11,00
druty	7,00
Cyna w blokach	5,10
Ołów hutniczy	0,75
Aluminiun hutnicze	3,65

Cena odlewów żeliwnych.

Podług notowań Grupy V (Odlewni) Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych cena odlewów żeliwnych surowych dla Warszawy wynosi od dnia 25. V. 29. od 0,78 zł do 1,61 zł za 1 kg. loco fabryka.

Ceny odlewów glinowych.

Warszawskie odlewnie notują ceny surowych odlewów glinowych (aluminiowych) od 9 do 14 złotych za kilogram.

Cena blachy cynkowej.

Biuro Sprzedaży Polskich Walcowni Cynku w Katowicach notuje następujące ceny blachy cynkowej:

I. Dla hurtowników przy kupnie na własny rachunek i do sprzedaży w drodze komisowej:

przy kupnie 30 t. naraz zł. 954,50 za 1 000 kg
przy kupnie mniej niż 30 t.
od 5 t. zł. 976,— za 1 000 kg

II. Przy sprzedaży przez hurtowników i kupców uprzywilejowanych nie w drodze komisowej — odprowadzacom:

zł. 1019,50 za 1 000 kg

III. Przy sprzedaży przez hurtowników i kupców uprzywilejowanych ze składu konsumentom:

zł. 1063,— za 1 000 kg

Parytet: st. kol. Chebzie.

Cena blachy ocynkowanej.

Cynkownia Warszawska notuje od d. 1. I. 1932. następujące ceny blachy żelaznej ocynkowanej za 1 kg. franco stacja Warszawa.

Blacha żelazna ocynkowana gatunku najwyższego:

711 × 1 422 × 0,45 mm. 1 zł. 05 gr.
711 × 1 422 × 0,50 mm. 1 . 00 .
1 000 × 2 000 × 0,50 mm. 1 . 07 .

Blachy 2-go gatunku o 6% tańsze.

Ceny bez zobowiązania.

Patenty udzielone przez Urząd Patentowy.

13810. *Fabryka Śrub Toczonych Jakób Wagner.* Świeca zapłonowa do silników spalinowych.
13814. *Teodor Tuchołka.* Zabezpieczenie śruby.
13715. *Eugene Brandt.* Podkładka zabezpieczająca przed odkręcaniem się przynajmniej dwa naśrubki.
13815. *Teodor Tuchołka.* Zabezpieczenie nakrętki.
13888. *Georg Schwabe.* Łożysko kulkowe do wałów korbowych krosien tkackich.
13711. *Karol Pitula.* Koło linowe.
13823. *Società Anonima Stabilimenti di Dalmine.* Sposób powlekania zewnętrznej powierzchni rur metalowych mieszaniną materiałów włóknistych z wapnem hydraulicznym oraz wyrobu rur z tej mieszaniny i urządzenie do wykonywania tego sposobu,
13806. *Knut Jonas Elias Hesselman.* Sprężyny śrubowe do zaworów kulowych.
13846. *N. V. „Irma“ Industrie en Ruwmaterialen Maatschappij.* Kurek.
13728. *Société Française de Filetage Indesserable D. D. G.* Sposób przetwarzania przedmiotów walcowych na przedmioty śrubowe na tokarce.
13836. *Max Mücklich.* Sposób przymocowywania haceli do podków.
13767. *Karl Schulte.* Sposób i kształtownik do wytwarzania płytek zaciskowych do zamocowywania szyn.
13845. *Vereinigte Stahlwerke Aktiengesellschaft.* Sposób wyrobu zaopatrzonych w żebra podkładek do zwrotnic.
13871. *Ignatz Gonyk.* Maszyna do szycia.
13805. *Ernest Feuerheerd i James Aratoon Malcolm.* Maszyna obrotowa.
13777. *Zjednoczone Zakłady Chemiczne „Zagożdżon“ Spółka Akcyjna.* Filtr do pochłaniania gazów w aparatach oddechowych.
13869. *Société Anonyme Nieuport - Astra.* Kadłub samolotu dostosowany do strzelania wtył z karabinu maszynowego.
13826. *Państwowe Zakłady Lotnicze.* Skrzydło o układzie górno-płatowym.
13731. *Henry Charles Alexandre Potez.* Ruchomy statecznik poziomy płatowców.
13787. *Vittorio Isacco.* Maszyna lotnicza.
13830. *Jan Ostrowski.* Pędło skrzydłowe do samolotu lub sterowca.
13840. *Société Electro - Mécanique d'Appareillage pour l'Essence.* Sposób zabezpieczenia zbiorników na benzynę i rur od przeciekania po ich przedziurawieniu.